

МОНІТОРИНГ ТА ОЦІНКА ВПЛИВУ РЕГУЛЯТОРНИХ І СТРАТЕГІЧНИХ РІШЕНЬ МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ: ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ, МЕТОДОЛОГІЯ ТА ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ

ЦИМБАЛ Ганна Петрівна - доктор юридичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, в.о. декана Факультету права, врядування та міжнародних відносин Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
<https://orcid.org/0000-0002-5616-3904>

БАБАНИНА Вікторія Вікторівна - доктор юридичних наук, професор, науковий консультант відділу забезпечення роботи секретаря та суддів судової палати управління забезпечення роботи першої судової палати секретаріату Касаційного кримінального суду при Верховному Суді
<https://orcid.org/0000-0003-4173-488X>

МАРУХЛЕНКО Оксана Вячеславівна - доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри управління Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

<https://orcid.org/0000-0001-8050-6615>

УДК 352:338.24:351.82

DOI: <https://doi.org/10.71404/EP.2026.1.100>

У статті досліджено теоретико-правові, методологічні та прикладні засади моніторингу й оцінки результативності регуляторних і стратегічних рішень органів місцевого самоврядування в Україні. Проаналізовано нормативно-правове забезпечення функціонування регуляторної політики, стратегічного планування та стратегічної екологічної оцінки в умовах сучасних викликів, зокрема під час правового режиму воєнного стану. Розглянуто математичний апарат та методичні особливості проведення Тесту малого підприємництва в межах аналізу регуляторного впливу, а також систематизовано типові помилки розробників регуляторних актів. Висвітлено роль цифрових інструментів, зокрема Державної екосистеми управління відбудовою, у забезпеченні прозорості та ефективності реалізації публічних інвестиційних і відбудовчих проєктів. Надано порівняльну характеристику ключових інструментів оцінки впливу та сформовано стратегічні рекомендації для органів місцевого самоврядування щодо підвищення інституційної спроможності та якості публічного управління.

Ключові слова: органи місцевого самоврядування, регуляторна політика, аналіз

регуляторного впливу, М-Тест, стратегічне планування, стратегічна екологічна оцінка, екосистема DREAM, моніторинг та оцінка, публічне управління.

Постановка проблеми

Поглиблення децентралізації публічної влади, реалізація завдань повоєнного відновлення та виконання євроінтеграційних зобов'язань України зумовлюють подальше зміцнення інституційної спроможності та функціонального значення органів місцевого самоврядування (ОМС) як ключових суб'єктів забезпечення сталого розвитку територіальних громад, ефективного вирішення питань місцевого значення та реалізації публічних інтересів на місцевому рівні.

Водночас якість управлінських рішень місцевої влади безпосередньо залежить від наявності дієвих механізмів їх попередньої (ex-ante) оцінки та подальшого (ex-post) моніторингу. На сьогодні у практичній діяльності громад спостерігається системний дисбаланс: із одного боку, існує розгалужене законодавство у сферах регуляторної політики, стратегічного планування та стратегічної екологічної оцінки (СЕО), а з іншого

– має місце формалізований підхід до їх виконання, обмеженість аналітичного інструментарію ОМС та складнощі правозастосування в умовах правового режиму воєнного стану. Додатковим викликом є необхідність адаптації цифрових інструментів прозорості (зокрема екосистеми DREAM) для здійснення належного публічного контролю та оцінювання результативності публічних інвестиційних проєктів.

Стан дослідження проблеми

Теоретико-методологічні та правові засади публічного управління, регуляторної політики та стратегічного планування на місцевому рівні висвітлено у працях вітчизняних і зарубіжних науковців у галузях державного управління, адміністративного права та регіональної економіки [4, с. 12]. Питання оцінки регуляторного впливу (АРВ) та аналізу витрат бізнесу ґрунтовно досліджуються в аналітичних матеріалах Державної регуляторної служби України (ДРС) [11, с. 2; 16, с. 5]. Проблематика моніторингу стратегій територіального розвитку та оцінювання їх результативності посідає щільне місце в дослідженнях фахівців із регіонального розвитку [18, с. 25], а також у практичних посібниках міжнародних програм технічної допомоги, таких як «U-LEAD з Європою» [19, с. 3] та USAID DOBRE. Важливий внесок у розробку інструментів CEO та цифрових систем прозорості (екосистема DREAM) зроблено науковцями, аналітичними центрами [6, с. 2] та профільними міністерствами [13, с. 8]. Попри наявність значного наукового доробку, комплексне поєднання регуляторних, стратегічних, екологічних та цифрових інструментів оцінювання в межах єдиної цілісної системи моніторингу рішень ОМС з урахуванням особливостей функціонування публічного управління в умовах воєнного стану та зумовлених ним трансформацій потребує подальшого наукового та практичного осмислення.

Мета і завдання дослідження

Метою дослідження є комплексний теоретичний, методологічний та прикладний аналіз механізмів моніторингу й оцінки впливу регуляторних і стратегічних рішень

ОМС в Україні для вироблення практичних рекомендацій щодо підвищення їх інституційної спроможності та якості публічного управління.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання: 1) проаналізувати нормативно-правову базу та інституційні особливості оцінки рішень ОМС, зокрема в умовах правового режиму воєнного стану [15, с. 1]; 2) дослідити методологію проведення аналізу регуляторного впливу (АРВ) та Тесту малого підприємництва (М-Тесту), обґрунтувати їх математичну модель та систематизувати типові помилки розробників [10, с. 14; 14, с. 18]; 3) вивчити процедури моніторингу стратегій розвитку територіальних громад і методику проведення CEO [5, с. 10; 18, с. 30]; 4) оцінити функціональні можливості цифрових інструментів прозорості та публічного контролю, зокрема DREAM [20, с. 2]; 5) здійснити порівняльний аналіз ключових інструментів оцінки впливу рішень місцевої влади та розробити стратегічні рекомендації щодо їх вдосконалення [4, с. 45].

Методи дослідження

Методологічну основу дослідження становить комплекс загальнонаукових і спеціальних методів пізнання. У процесі виконання роботи використано:

- формально-юридичний та порівняльно-правовий методи – для аналізу нормативно-правового забезпечення регуляторної політики, стратегічного планування та CEO у сфері місцевого самоврядування [1, с. 8; 3, с. 5; 5, с. 12];

- системно-структурний та функціональний методи – для дослідження архітектури екосистеми DREAM та побудови трирівневої системи індикаторів моніторингу стратегій [19, с. 5; 20, с. 6];

- метод математичного моделювання – при обґрунтуванні формули розрахунку витрат дрібного підприємництва у межах М-Тесту [10, с. 18; 17, с. 4];

- метод систематизації та узагальнення – для виявлення типових помилок ОМС при розробці регуляторних актів та формулювання стратегічних рекомендацій [14, с. 25; 16, с. 3];

– метод порівняльного аналізу – для зведення характеристик ключових інструментів оцінки впливу в єдину аналітичну матрицю [4, с. 38].

Виклад основного матеріалу

Сучасна система публічного управління в Україні функціонує в умовах складної дуалістичної моделі прийняття рішень на місцевому рівні. Ця модель охоплює нормативно-регуляторний вплив на місцеве господарське середовище та довгострокове стратегічне планування територіального розвитку. Ефективність функціонування ОМС безпосередньо залежить від їхньої інституційної спроможності здійснювати системний моніторинг та оцінку наслідків власних управлінських актів.

Правовий каркас оцінки публічних рішень місцевої влади базується на трьох основних нормативно-правових векторах, кожен із яких регламентує окрему сферу владних приписів: а) законодавство про державну регуляторну політику у сфері господарської діяльності, яке визначає процедури розробки, аналізу впливу та відстеження результативності регуляторних актів [1, с. 6]; б) законодавство про засади державної регіональної політики, зокрема Закон України № 2451-ІХ, що встановлює чіткі вимоги до розроблення, моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад і планів заходів з їх виконання [3, с. 11]; в) законодавство про СЕО, яке зобов'язує аналізувати кумулятивний вплив документів державного планування на довкілля та здоров'я населення [5, с. 4].

Впровадження правового режиму воєнного стану внесло суттєві корективи у функціонування цієї системи, створивши низку правових колізій та практичних викликів для територіальних громад. Державна регуляторна служба України (ДРС) неодноразово наголошувала, що воєнний стан не скасовує базових вимог Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» для ОМС [7, с. 2; 15, с. 1]. Спрощені процедури або повні винятки застосовуються виключно до тих рішень, які спрямовані безпосередньо на забезпечення заходів воєнного стану, оборон-

но-мобілізаційного характеру та виконання завдань цивільного захисту [15, с. 2].

Водночас спеціальні нормативні акти та судова практика сформували специфічні вилучення із загального правила. Зокрема, рішеннями Верховної Ради України на період воєнного стану регуляторні процедури та вимоги щодо проведення АРВ було тимчасово скасовано для рішення про встановлення місцевих податків і зборів [1, с. 18; 8, с. 102]. Це узгоджується із висновками Верховного Суду (зокрема у справі № 0940/2301/18), за якими рішення ОМС про встановлення місцевих податків і зборів мають особливий правовий режим і регулюються передусім нормами Податкового кодексу України [8, с. 105]. Паралельно було зупинено вимоги щодо моніторингу місцевих ресурсів як державної допомоги суб'єктам господарювання та подачі відповідної звітності до Антимонопольного комітету України [1, с. 22].

Дана правова дихотомія створює ризик інституційного викривлення. З одного боку, правова невизначеність призводить до того, що окремі громади безпідставно розширюють перелік винятків і намагаються ігнорувати регуляторні процедури для стандартних рішень щодо благоустрою [2, с. 1], оренди комунального майна [12, с. 15] чи правил торгівлі [9, с. 3]. З іншого боку, надмірна формалізація процесу моніторингу перетворює його на неінформативний документообіг, який не відображає реального соціально-економічного ефекту від прийнятих рішень.

Основним інструментом попередньої (ex-ante) оцінки регуляторних рішень ОМС є АРВ. Його процедура регламентується методологією, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 11 березня 2004 року № 308 (із змінами, внесеними постановою № 1151) [10, с. 2; 14, с. 6]. АРВ покликаний обґрунтувати доцільність регуляторного втручання шляхом зіставлення альтернативних способів досягнення цілей та розрахунку прямих і непрямих витрат суб'єктів господарювання та місцевого бюджету [13, с. 5; 16, с. 2].

Ключовим елементом АРВ для регуляторних актів місцевого рівня є М-Тест [10, с. 12; 11, с. 1; 17, с. 2]. Оскільки малий та

мікробізнес становить абсолютну більшість (понад 90%) суб'єктів господарювання у більшості територіальних громад, М-Тест виступає обов'язковим інструментом кількісного вимірювання адміністративного та фінансового навантаження [11, с. 3].

Методологія М-Тесту базується на вимірюванні стандартних витрат бізнесу на виконання нових регуляторних вимог [10, с. 15; 17, с. 3]. Сумарні витрати суб'єктів малого підприємництва (C_{SME}) на виконання вимог регулювання обчислюються як сума прямих процедурних витрат та витрат на адміністративні процедури й підготовку звітності:

$$C_{SME} = \sum_{i=1}^N (T_i * W_i + Out_i) * F_i * M_i \quad (1)$$

де:

N – загальна кількість суб'єктів малого та мікробізнесу, на яких поширюється регулювання у громаді;

T_i – часові витрати (у годинах), які підприємець або його працівник витрачає на виконання i -ї вимоги регулювання (отримання дозволу, підготовка довідки, проходження перевірки);

W_i – вартість часу підприємця чи найманого працівника, яка розраховується на основі середньогодинної заробітної плати у відповідній галузі або мінімальної заробітної плати, встановленої законодавством [10, с. 16; 14, с. 12];

Out_i – прямі супутні витрати (оплата послуг сторонніх консультантів, придбання додаткового обладнання, бланків тощо);

F_i – частота виконання вимоги протягом року;

M_i – тривалість дії регуляторного акта (у роках, зазвичай розраховується на 5-річний період).

Якщо частка суб'єктів малого підприємства у загальній кількості суб'єктів господарювання, на яких впливає регулювання, перевищує 50%, проведення М-Тесту є де-юре обов'язковим [10, с. 13; 11, с. 4]. Якщо за результатами розрахунків виявляється диспропорційно високе навантаження на малий бізнес, розробник рішень зобов'язаний розробити компенсаторні

механізми – зниження ставок, спрощення дозвільних процедур або подовження перехідного періоду [10, с. 20; 14, с. 15].

Аналіз практики Державної регуляторної служби України щодо опрацювання проєктів регуляторних актів місцевих рад дозволяє систематизувати найпоширеніші помилки розробників, які призводять до надання негативних висновків або скасування рішень у судовому порядку [7, с. 3; 15, с. 2; 16, с. 1].

Першою фундаментальною вадою є декларативність опису проблеми та відсутність базових даних [14, с. 18; 16, с. 4]. Розробники часто описують проблему абстрактно, без наведення статистичних, фінансових чи демографічних показників громади, що унеможливує доведення потреби у прийнятті акту [13, с. 7].

Друга проблема полягає у формальному проведенні консультацій із бізнесом [11, с. 5; 14, с. 20]. Консультації в межах М-Тесту часто проводяться без фіксації реальних протокольних даних або через опитування обмеженого числа зацікавлених осіб, що викривляє підсумкові дані про вартість регулювання.

Третьою поширеною помилкою є некоректне застосування математичного апарату М-Тесту [11, с. 6; 17, с. 5]. Розробники ігнорують часові витрати на ознайомлення з регулюванням, використовують застарілі показники мінімальної заробітної плати або припускаються помилок у розрахунку часових інтервалів.

Четвертий системний недолік стосується відсутності ex-post моніторингу (відстеження результативності) [1, с. 10; 10, с. 25]. ОМС систематично порушуються вимоги щодо проведення базового, повторного та періодичного відстеження результативності регуляторних актів. Замість проведення якісного аналізу на основі конкретних індикаторів (динаміка надходжень, кількість суб'єктів господарювання, рівень правопорушень) готуються формальні довідки, що унеможливує своєчасне скасування або коригування неефективних рішень [14, с. 22; 16, с. 6].

Внаслідок реформи децентралізації стратегічне планування в громадах перетво-

рилося із декларативного документа на головний інструмент управління територіальним розвитком та залучення інвестицій [18, с. 5]. Законодавче закріплення вимог щодо обов'язковості проведення моніторингу та оцінювання результативності реалізації Стратегій розвитку територіальних громад (зокрема через Закон України № 2451-IX) сформувало нові стандарти публічної звітності [3, с. 14; 18, с. 40].

Моніторинг реалізації стратегії являє собою безперервний процес систематичного збору та аналізу кількісних і якісних показників, тоді як оцінювання є періодичним синтезом результатів (проміжним або підсумковим) для прийняття управлінських рішень щодо корекції стратегічних цілей [18, с. 42; 19, с. 2].

Ефективна система моніторингу стратегічного плану спирається на трирівневу систему індикаторів:

1) показники продукту, які відображають безпосередній обсяг виконаних робіт чи наданих послуг у межах конкретних проєктів (наприклад, кількість відремонтованих об'єктів інфраструктури, закуплених одиниць транспорту).

2) показники результату, які характеризують коротко- та середньострокові зміни в системі після завершення проєктів (наприклад, скорочення споживання енергоносіїв, зростання пасажиропотоку, збільшення частки відсортованих відходів).

3) показники впливу, які оцінюють довгострокові соціально-економічні та трансформаційні зміни у громаді (підвищення рівня доходів населення, зміна демографічного балансу, зростання індексу задоволеності якістю життя).

Важливим драйвером розбудови інституційної спроможності ОМС у сфері стратегічного моніторингу є міжнародні програми технічної допомоги, такі як «U-LEAD з Європою» та USAID DOBRE [18, с. 12; 19, с. 1]. Досвід впровадження спеціалізованих програм підтримки свідчить, що проведення регулярного моніторингу дає змогу громадам виявляти неактуальні проєкти та оперативно перерозподіляти бюджетні ресурси на пріоритетні завдання відбудови та безпеки [19, с. 4].

Окремим обов'язковим елементом системи оцінки впливу стратегічних рішень є СЕО, регламентована Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку» [5, с. 1; 6, с. 1]. СЕО є обов'язковою для документів державного планування, що включають стратегії розвитку громад, детальні плани територій, генеральні плани та програми соціально-економічного розвитку [5, с. 3; 6, с. 2].

Основна відмінність СЕО від оцінки впливу на довкілля полягає в її масштабному та превентивному характері: якщо оцінка впливу на довкілля застосовується до конкретних об'єктів будівництва чи господарської діяльності, то СЕО оцінює кумулятивний вплив усієї сукупності заходів, передбачених стратегічним документом, на стан довкілля та здоров'я населення [5, с. 5; 6, с. 3].

Процедура проведення СЕО включає чотири послідовні етапи:

1) визначення обсягу СЕО (скопінг) через підготовку та оприлюднення відповідної заяви з метою отримання зауважень від природоохоронних органів та органів охорони здоров'я [5, с. 7; 6, с. 4];

2) складання Звіту про СЕО, який містить детальний аналіз поточного стану довкілля, розрахунок потенційних екологічних наслідків та порівняльну оцінку альтернатив [5, с. 8; 6, с. 5];

3) проведення громадських обговорень та консультацій із суміжними територіальними громадами [5, с. 9];

4) здійснення постдоговірної моніторингу наслідків виконання документа державного планування для своєчасного виявлення непередбачених негативних екологічних наслідків [5, с. 11; 6, с. 6].

Ігнорування вимог СЕО створює суттєві юридичні ризики: затверджений документ державного планування може бути оскаржений у суді, а пов'язані з ним містобудівні чи інвестиційні проєкти – заблоковані [5, с. 15].

Ключовим напрямом трансформації процесів моніторингу та оцінки місцевих рішень є впровадження відбудовою – DREAM (dream.gov.ua), розробленої відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2022 року № 1286 [20, с. 1].

DREAM реалізує принцип «все бачать усі», створюючи єдиний цифровий маршрут для кожного проекту відбудови чи стратегічного інфраструктурного оновлення громади [20, с. 2]. Для ОМС ця система слугує не лише інструментом звітності перед центральними органами влади та донорами, а й аналітичним модулем для моніторингу ефективності публічних інвестицій [4, с. 30; 20, с. 3].

Функціональну структуру DREAM у частині моніторингу рішень місцевої влади утворюють такі складові:

1) цифровий профіль громади, який агрегує дані про географічні, демографічні, інфраструктурні характеристики та оцінку завданих збитків [20, с. 5];

2) модуль управління проектами, що дозволяє відстежувати рух кожного об'єкта через усі стадії проектного циклу – від визначення ідеї у стратегії розвитку до проведення закупівель, будівництва та введення в експлуатацію [20, с. 6];

3) аналітичні панелі (dashboards) та інтерактивні віджети, які дозволяють безпосередньо інтегрувати дані з DREAM на офіцій-

Таблиця 1

Порівняльний аналіз інструментів оцінки впливу рішень місцевої влади

Параметр порівняння	Аналіз регуляторного впливу (АРВ) та М-Тест	Стратегічна екологічна оцінка (СЕО)	Моніторинг стратегії розвитку громади	Екосистема DREAM
Предмет оцінки	Проекти регуляторних актів ОМС (нормативно-правові приписи щодо бізнесу) [1, с. 5; 10, с. 12].	Документи державного планування (стратегії, детальні плани територій, генеральні плани) [5, с. 3; 6, с. 2].	Перебіг виконання Стратегії розвитку та Плану заходів з її реалізації [3, с. 9; 18, с. 10].	Конкретні інфраструктурні проекти, відбудова та публічні інвестиції [20, с. 2].
Основна нормативна база	Закони України про регуляторну політику, Постанова КМУ № 308 [1, с. 1; 10, с. 2].	Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» [5, с. 1].	Закон України № 2451-ІХ, Методичні рекомендації Мінрозвитку [3, с. 1; 18, с. 3].	Постанова КМУ № 1286 (експериментальний проект) [20, с. 1].
Ключовий фокус впливу	Економічні витрати та адміністративне навантаження на малий бізнес [11, с. 2].	Стан довкілля, природні ресурси, здоров'я населення [5, с. 5; 6, с. 3].	Досягнення стратегічних цілей, соціально-економічний розвиток [18, с. 12; 19, с. 2].	Прозорість використання коштів, строки та статус реалізації проектів [20, с. 3].
Періодичність проведення	Попередня (ex-ante) та триетапна подальша (базове, повторне, періодичне) [10, с. 22].	На етапі розробки ДДП + постдоговірний моніторинг [5, с. 11].	Щорічний моніторинг, підсумкова оцінка (кожні 3–5 років) [18, с. 42; 19, с. 3].	Безперервний режим реального часу (Real-time monitoring) [20, с. 4].
Основний підсумковий документ	Звіт про АРВ з розрахунком М-Тесту; звіти про відстеження результативності [10, с. 5; 11, с. 8].	Звіт про СЕО, Довідка про консультації та громадські обговорення [5, с. 8; 6, с. 5].	Моніторинговий звіт, пропозиції щодо коригування стратегії [18, с. 45; 19, с. 5].	Паспорт проекту, цифровий рейтинг, аналітичний дашборд [20, с. 6].
Головні ризики невиконання	Скасування рішення ОМС через суд, негативний висновок ДРС [1, с. 14; 7, с. 3].	Недійсність містобудівної документації чи стратегії, судові позови [5, с. 15].	Неефективний розподіл бюджету, втрата довіри міжнародних донорів [4, с. 35; 18, с. 50].	Відмова у наданні державного або міжнародного фінансування [20, с. 8].

ні вебсайти місцевих рад, забезпечуючи автоматичне інформування мешканців про хід реалізації стратегічних проєктів [20, с. 7].

Ефективне функціонування системи моніторингу стримується традиційним острахом посадових осіб місцевого самоврядування щодо залучення громадськості до процесу оцінки [4, с. 18]. В ОМС нерідко існує упередження, що участь громадян зводиться виключно до критичних оцінок та затягування процедур прийняття рішень [18, с. 15].

Проте практичний досвід свідчить, що залучення громадськості на ранніх етапах розробки АРВ, СЕО чи стратегій розвитку суттєво підвищує якість підсумкових документів та мінімізує ризики виникнення соціальних конфліктів [4, с. 22; 5, с. 10; 18, с. 18]. Цифровізація процесів моніторингу через відкриті платформи типу DREAM та інструменти електронної демократії перетворює громадський контроль із чинника адміністративного тиску на інструмент партнерства між владою, бізнесом та мешканцями [4, с. 25; 20, с. 8].

Для чіткого розмежування функціонального призначення та методологічних особливостей різних форм моніторингу та оцінки нижче наведено систематизований порівняльний аналіз ключових інструментів, що використовуються в ОМС.

Висновки

Побудова цілісної системи моніторингу та оцінки впливу регуляторних і стратегічних рішень є критично важливою умовою забезпечення інституційної спроможності ОМС [4, с. 40]. Впровадження якісної аналітики дозволяє мінімізувати регуляторні ризики, підвищити прозорість публічних фінансів та забезпечити сталий розвиток територіальних громад [18, с. 52].

Аналіз правової бази, методологічних підходів та практичного досвіду впровадження інструментів оцінки дозволяє визначити кілька пріоритетних напрямів удосконалення діяльності ОМС.

Насамперед громадам необхідно подолати формальний підхід до виконання вимог законодавства. Проведення АРВ, М-Тесту та СЕО має сприйматися не як засіб уник-

нення юридичних санкцій, а як практичний інструмент прийняття обґрунтованих управлінських рішень [14, с. 30]. Ігнорування аналітичних процедур або використання некоректних первинних даних позбавляє владу можливості оцінити реальну вартість виконання прийнятих нормативних актів для місцевого бізнесу та довкілля.

Крім того, ОМС слід чітко розмежовувати регуляторні винятки, запроваджені на період воєнного стану, та свої стандартні регуляторні повноваження [7, с. 4; 15, с. 3]. Спрощення процедур для військово-оборонних рішень не означає скасування регуляторного контролю за актами у сферах благоустрою, торгівлі чи орендних відносин. Дотримання процедур у цих сферах є запорукою збереження сприятливого бізнес-клімату та захисту прав суб'єктів господарювання.

Ключовим фактором успіху є цифровізація моніторингових процесів та відкритість даних [20, с. 10]. Активне використання можливостей екосистеми DREAM та інтеграція аналітичних даних на офіційних порталах рад забезпечують високий рівень підзвітності. Це зміцнює довіру з боку мешканців громади та міжнародних інституцій, відіграючи вирішальну роль у залученні ресурсів для повоєнної відбудови та розвитку.

Література

1. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності : Закон України від 11.09.2003 р. № 1160-IV. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15> (дата звернення: 05.02.2026).
2. Проєкти рішень сесій сільської ради. Великобудищанська громада. Офіційний сайт. URL: <https://velbud-gromada.gov.ua/proekti-rishen-sesii-silskoi-radi-15-48-04-02-03-2021/> (дата звернення: 05.02.2026).
3. Про засади державної регіональної політики : Закон України від 05.02.2015 р. № 156-VIII (у редакції Закону України № 2451-IX від 09.07.2022 р.). База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19> (дата звернення: 05.02.2026).

4. Удосконалення системи оцінювання та моніторингу рішень органів місцевого самоврядування. *Інституційний репозиторій Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана*. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/bitstreams/2d1ddc9c-50ca-421f-9a32-a54a71e4f83f/download> (дата звернення: 05.02.2026).

5. Про стратегічну екологічну оцінку : Закон України від 20.03.2018 р. № 2354-VIII. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19> (дата звернення: 05.02.2026).

6. Хто проводить стратегічну екологічну оцінку (СЕО) в Україні? *Центр ЛТД : екологічний консалтинг*. URL: <https://center-ltd.com.ua/novyny/hto-provodyt-strategichnu-ekologichnu-otsinku-seo-v-ukrayini/> (дата звернення: 05.02.2026).

7. Воєнний стан не скасовує регуляторні процедури для громад. *Державна регуляторна служба України : офіційний вебсайт*. URL: <https://drs.gov.ua/press-room/voyennyj-stan-ne-skasovuye-regulyatorni-protsedury-dlya-gromad/> (дата звернення: 05.02.2026).

8. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 05.02.2026).

9. Нормативно-правова база. *Бобрицька громада. Офіційний сайт*. URL: <https://bobrytska-gromada.gov.ua/i-normativnopravova-baza-10-04-55-21-05-2019/> (дата звернення: 05.02.2026).

10. Про затвердження методик проведення аналізу впливу та відстеження результативності регуляторного акта : Постанова Кабінету Міністрів України від 11.03.2004 р. № 308 (із змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ № 1151 від 16.12.2015 р.). База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/308-2004-%D0%BF> (дата звернення: 05.02.2026).

11. Роз'яснення типових питань, які виникають у розробників проєктів регуляторних актів під час проведення Тесту малого підприємництва (М-Тесту). *Державна регуляторна служба України : офіційний вебсайт*.

URL: https://drs.gov.ua/regulatory_policy/roz-yasnennya-typovyh-pytan-yaki-vynykayut-u-rozrobnykiv-proektiv-regulyatornyh-aktiv-pid-chas-provedennya-testu-malogo-pidpryyemnytstva-m-testu/ (дата звернення: 05.02.2026).

12. Приймаємо регуляторний акт: Положення про оренду землі. *Журнал «Міське самоврядування»*. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/ms/2019/may/issue-5/article-44413.html> (дата звернення: 05.02.2026).

13. Аналіз регуляторного впливу до проєкту постанови Кабінету Міністрів України. *Міністерство освіти і науки України : офіційний вебпортал*. URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/regulatorna_dijalnist/2025/oprylyudn-proyektiv-rehulyativ-2025/12/22/analiz-regulyatornogo-vplyvu.pdf (дата звернення: 05.02.2026).

14. Презентація АРВ 2022: Методичний посібник для органів місцевого самоврядування на тему «Застосування методології проведення аналізу регуляторного впливу». *Черкаська районна державна адміністрація : офіційний вебсайт*. URL: <https://cherkassyrd.gov.ua/wp-content/uploads/2024/01/25.03.2022-Metodychnyj-posibnyk-dlya-organiv-mistsevogo-samovryaduvannya-na-temu-Zastosuvannya-metodologiyi-provedennya-analizu-regulyatornogo-vplyvu-.pdf> (дата звернення: 05.02.2026).

15. Роз'яснення щодо здійснення регуляторної діяльності ОМС в умовах воєнного стану. *Державна регуляторна служба України : офіційний вебсайт*. URL: https://drs.gov.ua/regulatory_policy/voyennyj-stan-ne-skasovuye-regulyatorni-protsedury-dlya-gromad/ (дата звернення: 05.02.2026).

16. Щодо підготовки аналізу регуляторного впливу до проєктів регуляторних актів. *Державна регуляторна служба України : офіційний вебсайт*. URL: https://drs.gov.ua/regulatory_policy/shhodo-pidgotovky-analizu-regulyatornogo-vplyvu-proektiv-regulyatornyh-aktiv/ (дата звернення: 05.02.2026).

17. Додаток до аналізу регуляторного впливу до проєкту Закону (Тест малого підприємництва (М-Тест)). *Державна служба морського і внутрішнього водного транспорту та судноплавства України*. URL: <https://marad.gov.ua/>

gov.ua/storage/app/sites/1/Law/test-malogo-pidpriemnistva-m-test.pdf (дата звернення: 05.02.2026).

18. Стратегічне планування розвитку об'єднаної територіальної громади. Портал «Децентралізація» в Україні. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/453/04_Strateg_Plan-PRN-5.pdf (дата звернення: 05.02.2026).

19. U-LEAD with Europe – Моніторинг і оцінювання Стратегій розвитку громад. Програма «U-LEAD з Європою»: офіційний портал. URL: <https://u-lead.org.ua/news/544> (дата звернення: 05.02.2026).

20. DREAM – Державна цифрова екосистема управління відбудовою. Офіційний веб-портал DREAM. URL: <https://dream.gov.ua/ua> (дата звернення: 05.02.2026).

MONITORING AND ASSESSMENT OF THE IMPACT OF REGULATORY AND STRATEGIC DECISIONS OF LOCAL AUTHORITIES: LEGAL MECHANISMS, METHODOLOGY AND DIGITAL TOOLS

This scientific article conducts a comprehensive theoretical, methodological, and practical analysis of the institutional mechanisms for monitoring and evaluating the impact of regulatory and strategic decisions adopted by local self-government bodies in Ukraine. The research systematically examines the evolving legal and regulatory framework governing local regulatory policy, municipal strategic planning, and Strategic Environmental Assessment, paying special attention to procedural transformations, legal ambiguities, and institutional challenges emerging under the legal regime of martial law. The paper provides a thorough examination of the methodological algorithm of Regulatory Impact Assessment and its key component, the Small Business Test. The mathematical model of the M-Test is analyzed in depth, explicating the quantitative metrics and equations required to calculate direct financial

expenditures, compliance costs, administrative burdens, and time investments forced upon micro and small enterprises by local regulatory acts. Furthermore, the study offers a systematic typology of widespread errors, analytical gaps, and procedural oversights committed by local officials during Regulatory Impact Assessment formulation, stakeholder consultations, and ex-post performance tracking. The research also investigates the strategic management dimension of local governance, emphasizing the role of multi-tiered indicator systems (outputs, outcomes, and impacts) in monitoring community development strategies. In this context, Strategic Environmental Assessment is analyzed as a critical tool for sustainable development, designed to evaluate the cumulative environmental and public health effects of local planning documents. Special focus is given to the digital transformation of local monitoring and public oversight, particularly through the implementation of the State Digital Ecosystem for Restoration Management. The functional architecture, open-data modules, and transparency mechanisms of Digital Ecosystem for Restoration Management are evaluated in terms of their capacity to streamline reconstruction projects, enhance public accountability, and optimize municipal resource allocation. Additionally, the article presents a comparative matrix of primary impact assessment tools, highlighting their scope, legal foundations, key focus areas, reporting documents, and legal risks. Based on these findings, the paper formulates strategic recommendations to boost the analytical capacity of local authorities, eliminate formalistic approaches, foster public-private dialogue, and facilitate sustainable local recovery.

Keywords: local self-government bodies, local regulatory policy, Regulatory Impact Assessment, Small Business Test, strategic planning, Strategic Environmental Assessment, DREAM ecosystem, monitoring and evaluation, public administration, post-war recovery.